

TIBBIYOT TOVARLARNI YETKAZIB BERISH TURLARI

Ubaydullayeva Nargizaxon

*Marg'ilon Abu Ali ibn Sino nomidagi
Jamoat salomatligi tibbiyot texnikumi
o'qituvchisi*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada tibbiyot tovarlari, tibbiyot tovarlarini yetkazib berish turlari ahamiyati taxlil qilingan.*

Kalit so'zlar: *Standartlash, sandon, refleks, retseptor, psixik, sezgi, energiya.*

Sifatni ta'minlash — alohida yoki birgalikda mahsulot sifatiga ta'sir etadigan barcha omillarni o'z ichiga oluvchi keng qamrovli tushuncha. Ikkinchidan, bu — dori vositalari, tibbiy buyumlar va tibbiy texnika sifatli bo'Mishi uchun bajariladigan tadbirlar majmuyi.

Standartlash jarayonida tibbiy tovarlarning yuksak sifatini ta'minlash katta ahamiyat kasb etadi. Standartlash bo'yicha Xalqaro tashkilot kengashi tomonidan qabul qilingan ta'rifga ko'ra, standartlash — foydalanish shartlari va xavfsizlik talablariga rioya qilishda, umumiy oqilona tejamkorlikka erishish uchun manfaatdor tomonlarning foydasi va ishtirokida muayyan soha bo'yicha faoliyatni tartibga solish maqsadida qoidalar belgilanishi va qo'llanishidir.

Xalqaro standart — standartlash bilan shug'ullanuvchi xalqaro tashkilot tomonidan qabul qilingan va iste'molchilarning keng doirasiga qulay standart.

Mintaqaviy standart — standartlash bilan shug'ullanuvchi mintaqaviy tashkilot tomonidan qabul qilingan va iste'molchilarning keng doirasiga mo'ljallangan standart.

Milliy standart — standart bilan shug'ullanuvchi milliy tashkilot tomonidan qabul qilingan va iste'molchilarning keng doirasiga qulay standart.

Uyg'unlashtirilgan standart — mazkur standartlarga muvofiq taqdim etiladigan mahsulot, jarayonlar va xizmatlarning o'zaro almashuvini hamda sinovlar va axborot natijalarini o'zaro tan olinishini ta'minlaydigan, standartlash bilan shug'ullanuvchi turli idoralar tomonidan bitta obyektga nisbatan qabul qilingan standart.

Yagona shakl standartlari — mazmunan o'xshash, shaklan o'xshamagan uyg'un tasavvurlar.

O'xshash standartlar — mazmunan o'xshash uyg'unlashgan standartlar.

Standartlash obyekti — standartlashtirish lozim bo'lgan predmet (mahsulot, xizmat, jarayon).

Standartlar tayyor mahsulot sifatiga talablari, sifat ko'rsatkichlari, ularni nazorat qilish va sinash usullari hamda vositalarini, buyumlarning vazifasi va ulardan foydalanish shartlariga bog'liq holda ishonchlilik hamda chidamlilikning zarur darajasini belgilaydi.

Standart, bu — manfaatdor tomonlarning aksariyat ko'pchiligining roziligi asosida ishlab chiqilgan va muayyan sohada tartibga solishning mo'tadil darajasiga erishishiga qaratilgan faoliyatning har xil turlariga tegishli qoidalar, umumiy tamoyillar, tavsiflar, talablar hamda usullardan umumiy va ko'p marta foydalanish maqsadida belgilanadigan, tan olingan idora tomonidan tasdiqlangan me'yoriy hujjatdir.

O‘zbekiston Respublikasi standard — standartlash bo‘yicha davlat idorasi yoki respublikaning boshqa davlat idorasi (“O‘zstandart” Agentligi, Davlat qurilish, Davlat tabiatni muhofaza qilish qo‘mitasi, O‘zbekiston Respublikasi sog‘liqni saqlash vazirligi va hokazo) tomonidan o‘z vakolatlariga muvofiq tasdiqlangan standartdir.

Standartning qoidalari barcha davlat, savdo, ijara, hissador, qo‘shma va boshqa korxonalar hamda tashkilotlar, konsernlar, uyushmalar, shuningdek O‘zbekiston hududida tadbirkorlik faoliyati bilan shug‘ullanuvchi fuqarolar tomonidan so‘zsiz bajarilishi lozim.

Texnik shartlar — buyurtmachi bilan hamkorlikda yoki buyurtmachi tomonidan, buyurtmachi yoki mutaxassis (tayyorlovchi) bilan kelishilgan holda mutaxassis (tayyorlovchi) tomonidan aniq mahsulot (xizmat) bo‘yicha tasdiqlangan texnik talablarni belgilaydigan me‘yoriy hujjat.

Standartlash asosiy vazifalariga quyidagilar kiradi:

— iste‘molchi va davlat manfaatlari yo‘lida mahsulotlar sifati hamda nomenklaturasiga mo‘tadil talablarni belgilash;

Davlat, respublika fuqarolari va eksport ehtiyojlari, tayyorlanayotgan mahsulotning ishlanmasi, ishlab chiqarilishi hamda qo‘llanilishi, shuningdek bu h u jja tlardan to ‘g ‘ri foydalanishni nazorat qilish uchun tegishli talablarni belgilaydigan me‘yoriy hujjatlar tizimini yaratish;

texnologik jarayonlarga nisbatan talablarni belgilash;

mahsulotni standartlash sohasida xalqaro hamkorlik bo‘yicha ishlarni tashkil qilish va uning natijalaridan foydalanish;

sinovlarning me‘yoriy-texnik ta‘minoti, mahsulotni sertifikatlash, baholash va sifatini nazorat qilish;

metrologik me‘yorlar, qoidalar va talablarni belgilash;

O‘zbekiston Respublikasining xalq xo‘jaligi ehtiyojlarini qondirish maqsadida mahalliy standartlar va texnik shartlar sifatida xorijiy mamlakatlarning xalqaro mintaqaviy va milliy standartlarini bevosita qo‘llanishini kengaytirish.

Tibbiyot tovarlari iste‘molchiga donalab (bittadan buyum ko‘rinishida) yoki tibbiy to‘plamlar ko‘rinishida butlangan holda yetkazib beriladi.

Bundan tashqari, buyumlarning o‘zaro bog‘liqligiga qarab, ular qatoridan olingan komplekslar yoki moslamalar ko‘rinishida yetkazib berish mumkin. Bunday to‘plamlar tarzida yetkazib berish davolash yoki tashxis klinika, markazlarni jihozlashda amalga oshiriladi.

Davolash muassasalarini, ayniqsa, u yerdagi ixtisoslashgan bo‘linmalarni jihozlash maqsadida asboblarni to‘plamlari ishlab chiqariladi. Jarrohlik bo‘linmalari uchun quyidagi to‘plamlar chiqariladi: katta va kichik muolaja, neyrojarrohlik, ko‘z jarrohligi, katta otolaringologik, urologik to‘plamlar. Shoshilinch yordamni uyda ko‘rsatish uchun akusherlik yordami, sun‘iy abort qilish, stomatologik, tibbiy tez yordam, travmatologik punktlar, poliklinika va boshqalar uchun ishlab chiqariladi Poliklinikalar va ambulatoriyalar uchun turli xil to‘plamlar ishlab chiqariladi: shifokor-terapevtlar, ko‘z muolajalari uchun maxsus to‘plamlar (stomatologik xonalar, klinik-tashxis laboratoriyalari uchun) va hokazo. Xonadonda

yoki dala sharoitida yordam ko'rsatish uchun o'rtacha jomadonlar va sumkalar (og'irligi 1—2 kg bo'lgan) ga joylashadigan to'plamlar ishlab chiqariladi.

Tibbiy jarrohlik buyumlari to'plamlari amaldagi standartlarga muvofiq ishlab chiqariladi va albatta sertifikatlangan bo'ladi. To'plamga ilova qilinadigan texnik shartlar (TSh) da unga kiruvchi buyumlar ro'yxati, qadoqlash va saqlash talablari beriladi.

Har bir buyum, butlama yoki to'plam unga ilova etilgan foydalanish hujjatlari bilan birga yig'iladi.

“Medtexnika” ishlab chiqarish — texnik birlashma (Qozon shahri) jarrohlik asboblari ishlab chiqarishga ixtisoslashtirilgan va nafaqat Rossiyaning barcha mintaqalariga, balki MDH mamlakatlariga ham yirik yetkazib beruvchi hisoblanadi. Ishlab chiqarilayotgan to'plamlarning to'plam ro'yxati bir necha o'z nomlari, shu jumladan fuqarolik tibbiy muassasalar uchun 40 dan ortiq to'plamlarni o'z ichiga oladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. S.Z. Umarov va boshqalar Tibbiyot va farmatsevtika merchandaysing. Darslik. 2-nashr, qayta ko'rib chiqilgan, M. GEOTAR-MED, 2014 yil.

2. M.A.Nikolaeva. Iste'mol tovarlarining tovar tadqiqoti. Nazariy asoslar Universitetlar uchun darslik. M., NORMAL. 2018.

3. Hakimov, M.N.Ziyaeva, G.U.T.Illaeva. “Tibbiyot va farmatsevtika savdosi” darslik. Toshkent, 2015 yil.

4. G.U Tillaeva, T.N. Abramova. O'zbekiston Respublikasini tibbiy texnika buyumlari va tibbiyot buyumlari bilan ta'minlash davlat dasturlarini amalga oshirishga qaratilgan. // “O'zbekiston farmatsevti xabarnomasi”, 2011 y.